

**Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium**

Megújuló energiaforrások hasznosításának növelése a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében

**Dr. Csoknyai Istvánné
Vezető főtanácsos
Környezetvédelmi és Vízügyi
Minisztérium**

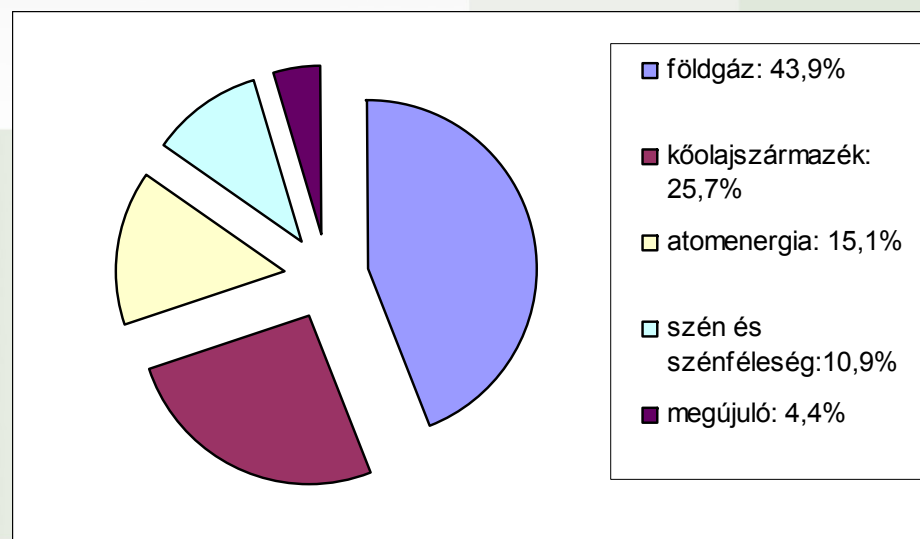
2008. február 26-i „Geotermia a XXI.században” kisteleki szakmai fórum

Magyar Köztársaság

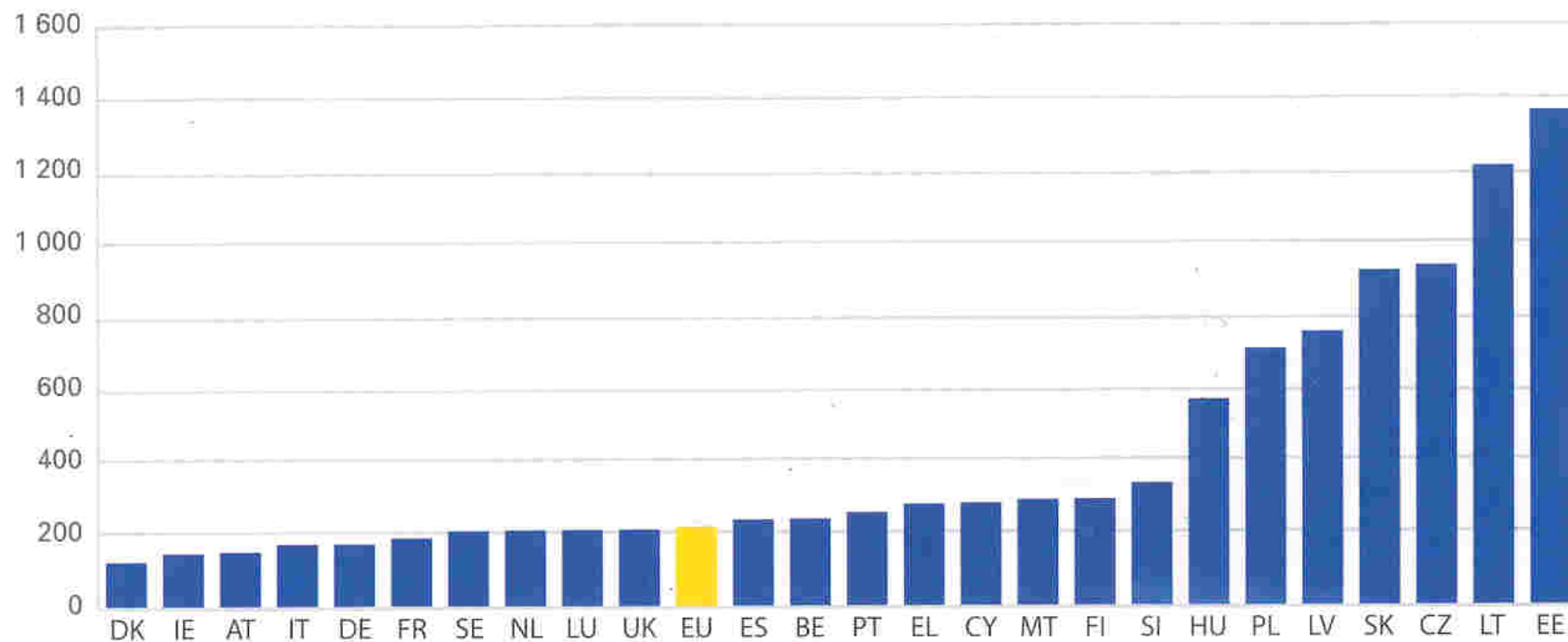
Az energiatermelés és -használat Magyarországi helyzetkép

- A környezeti fenntarthatóság és a versenyképesség követelményeinek sok szempontból nem megfelelő energiagazdálkodás
- Energiaintenzitás még mindig közel háromszorosa az EU átlagnak
- Biztonsági kockázatot jelent a nagymértékű energiainport-függőség
- Kiegyensúlyozatlan energiaszerkezet (2005. évi adat)
- Alacsony a megújuló energiaforrások használatának aránya

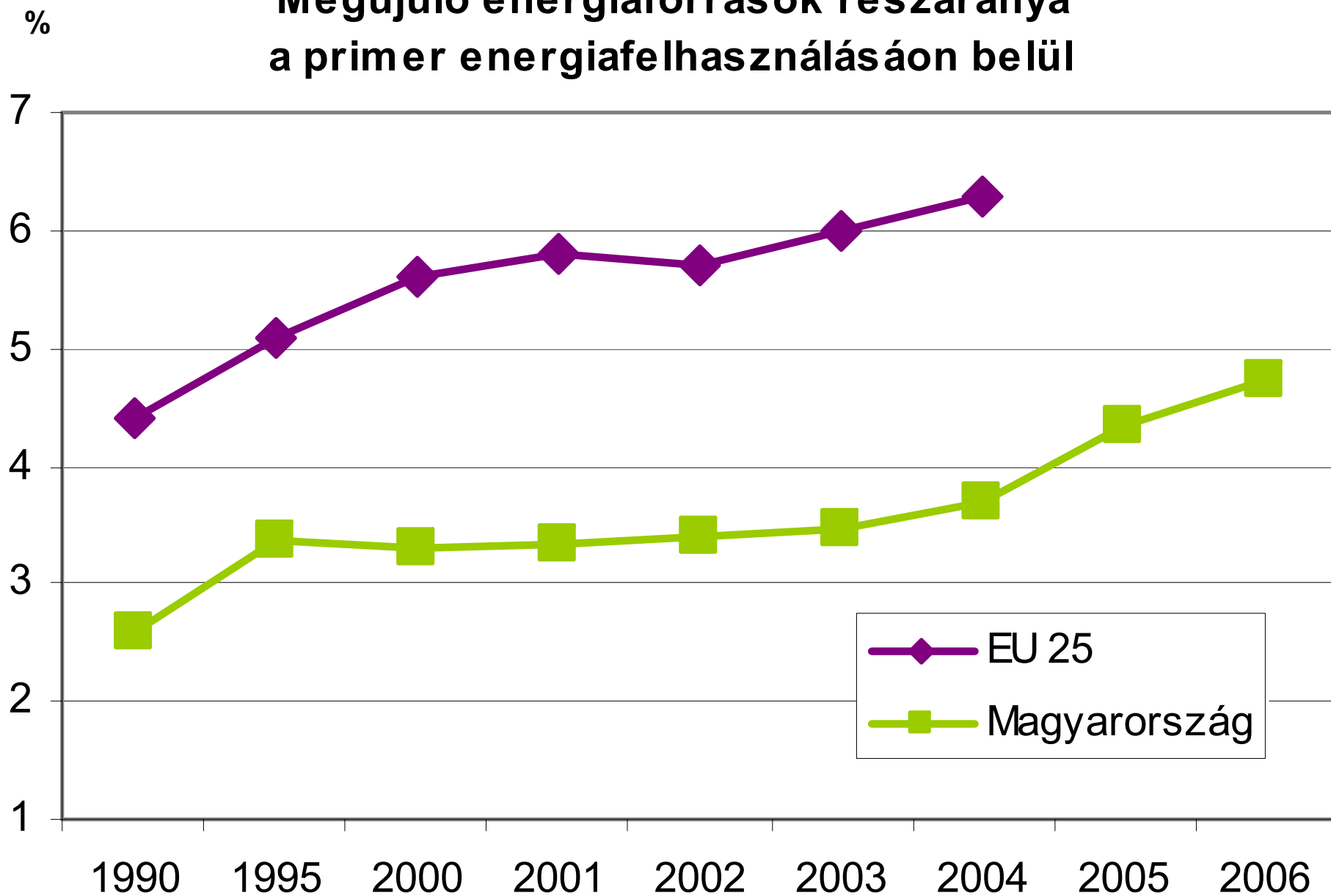
EU energiaintenzitási helyzetkép - magyar helyzet

2. ábra – Energiaintenzitás 2003-ban (toe/millió euro GDP az 1995-ös piaci árakon) a 25 tagú EU-ban

Forrás: Enerdata (az Eurostat adatain alapuló számítások).

Megújuló energiaforrások részaránya a primer energiafelhasználásán belül

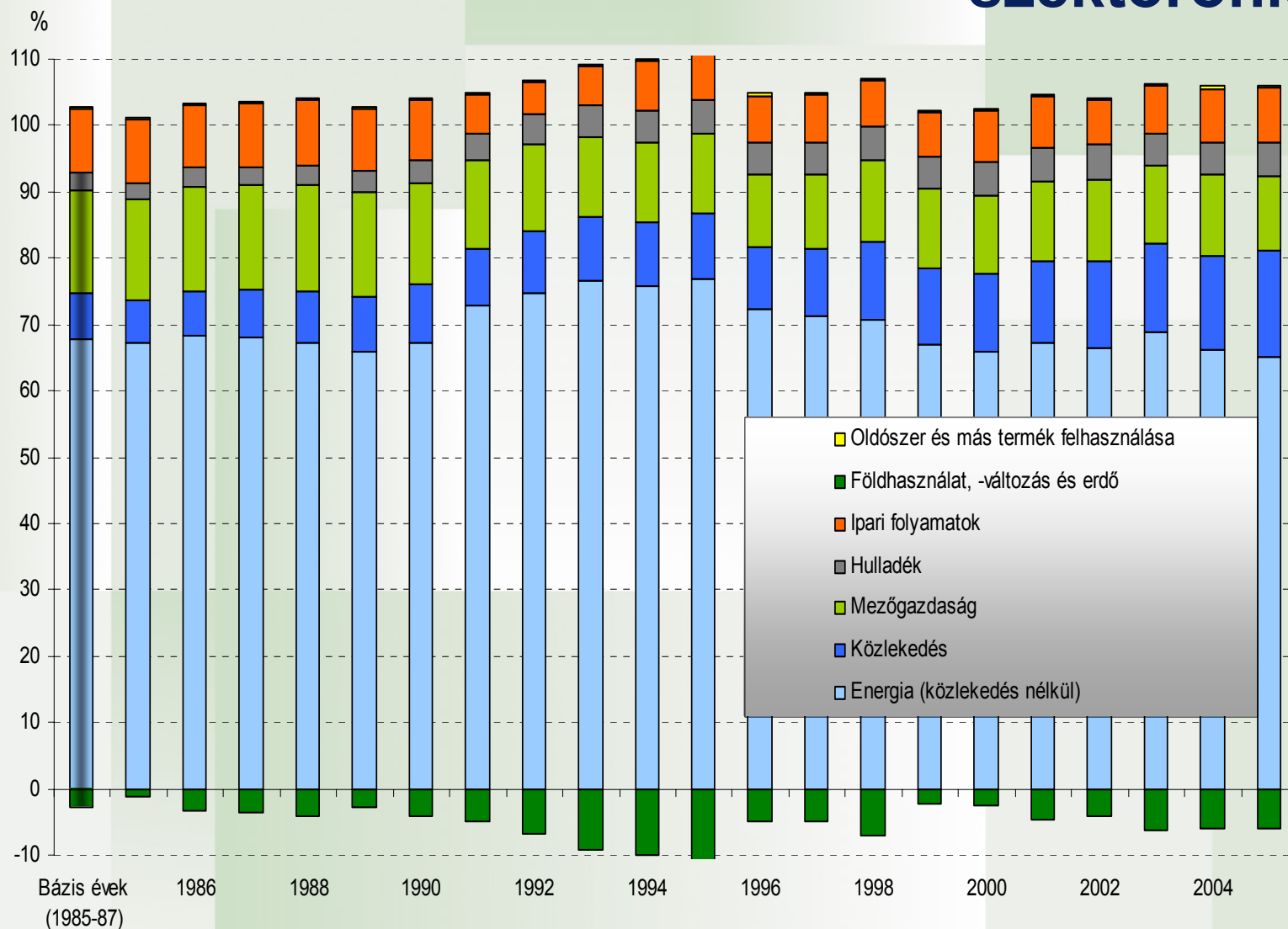

Az energetika szerepe az ÜHG kibocsátásban

Az energetika meghatározó szerepét jól szemléltetik a 2005-ös adatok:

- 1153,2 PJ belföldi energia felhasználás, melynek 81%-a fosszilis energiahordozó, az ebből származó **CO₂ kibocsátás pedig a teljes kibocsátás 75% - a teszi ki;**
- a megújuló energiatermelés 2005-ben 4,4%-ot képviselt.

Hazai üvegházhatású gáz kibocsátások alakulása szektoronként

A NÉS –ben kijelölt kibocsátási célok

Az EU kötelezettség vállalásának függvényében **a magyarországi üvegházhatású gázkibocsátások** szabályozási, illetve **csökkentési céljai** a jelenlegi előzetes becslések alapján a következőképpen alakulhatnak **2025-re**, a NÉS időtávjának végére vonatkozóan:

- az **EU 20%-os** egyoldalú kibocsátás-csökkentési vállalása esetén: **16–25%-os** csökkentés az 1990-es kibocsátási szinthez képest;
- **30%-os** feltételes EU csökkentési cél esetén: **27–34%-os** csökkentés az 1990-es kibocsátási szinthez képest.

Az országos energiapolitika: elsődleges szempontok

Az országos energiapolitika alapprioritásai

- *az ellátásbiztonság*
- *környezeti fenntarthatóság*
- *a versenyképesség*

Az ellátásbiztonságnál figyelembe kell venni, hogy 2020-ra a prognózisok szerint jelentősen csökkenni fog a fosszilis tüzelőanyagok mennyisége

Az *energiaigények fenntartható módon történő kielégítését* nem az energiatermelés fokozásával, hanem elsősorban az *energiatakarékosságot és energia hatékonyság* javítását szolgáló intézkedésekkel (termelésben, fogyasztásban), és a *megújuló energiaforrások hasznosításának* növelésével kell megoldani !!!

Mi a teendő?

- **Megelőzés: energiatakarékosság, energiahatékonyság javítása**
- **Környezetvédelmi szempontból optimális energiaszerkezet kialakítása, megújuló energiaforrások használatának növelése**
- **Legjobb elérhető technika alkalmazása**
- **Környezetvédelmi követelmények érvényesítése**
- **Fenntartható termelés és fogyasztás**

Megújuló energia

Mi kell ahhoz, hogy a megújuló energiaforrások nagyobb mértékben kerüljenek felhasználásra?

- 1. Elhatározás – világos politikai szándék**
- 2. Terv, stratégia – EU-s és hazai szintű célok, konkrét célértékek meghatározása**
- 3. Anyagi eszközök – uniós és hazai támogatási források biztosítása**
- 4. Technológia – hasznosítás technikai lehetőségeinek biztosítása**
- 5. Kutatás - a hasznosítás környezeti szempontjainak kutatása és érvényesítése**

EU stratégiák, tervek, irányelvek

- **2001/77/EK irányelv a zöld villamos energia támogatásáról**
- **Bio-üzemanyag stratégia**
- **Biomassza Cselekvési Terv**
- **2003/30/EK irányelv a közlekedésben használt bio-üzemanyagokról**
- **2003/87/EK irányelv az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról**
- **2006/32/EK irányelv az energia végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról**
- **2002/91/EK irányelv az épületek energiahatékonyságáról**
- **Megújuló Energetikai Útiterv – 2010 utáni célok**
- **Készülő ÚJ EU-IRÁNYELV a megújuló forrásokból előállított energia támogatásáról (tagországok számára konkrét növelési célok kijelölése 2020-ra)**

Uniós stratégiai célok

Európai Tanács 2007. márciusi ülésének ambiciózus célkitűzései az új EU energia-klíma csomag szerint:

- **Az energia felelős az üvegházgázok 80 %-áért**
- **EU 1990-hez képest 2020-ra 20 %-al csökkenti az ÜHG –kibocsátásait**
- **Globális összefogás esetén az EU 30 %-os kibocsátás csökkentést vállal 2020-ra 1990-hez képest**
- **Az összes megújuló energia termelést 2010-re a jelenlegi 6%-ról 12%-ra, 2015-re 15%-ra, 2020-ra 20%-ra kell növelni (évi 18 Mrd Euro támogatás)
(a tagállamoknál differenciált vállalással az adottságok, lehetőségek függvényében)**
- **A bio-üzemanyag részarányát 2010-re 5,75%-ra, 2015-re 8%-ra, 2020-ra 10%-ra kell növelni**
- **EU energiafelhasználását relatíve 20 %-al kívánja csökkenteni 2020-ra**
- **Fontos megállapítások: szükségesek a támogatások, K+F-re nagy hangsúlyt kell helyezni a jövőben**

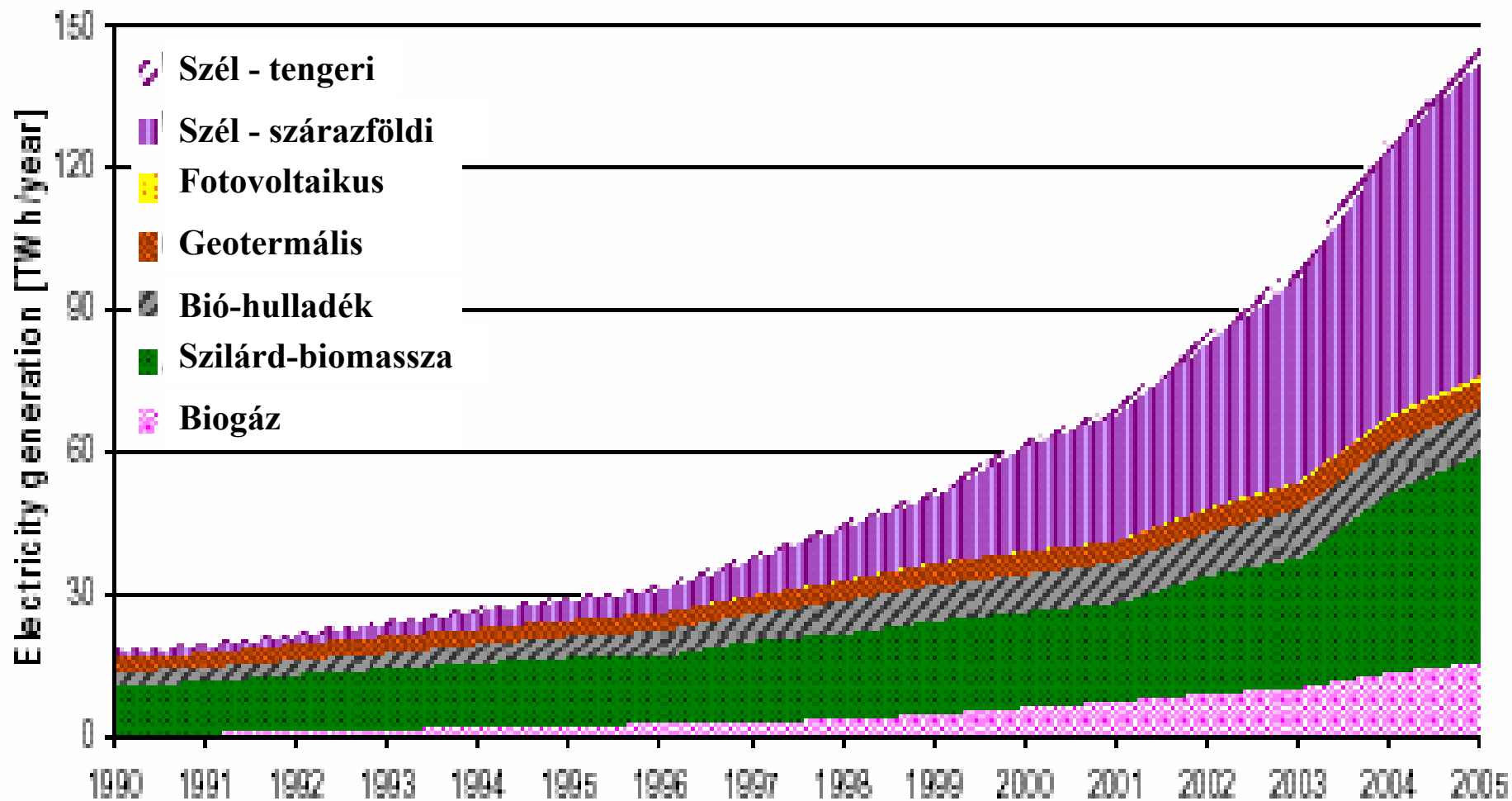
Megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos új EU irányelv tervezet

- **Átfogóan szabályozza** a megújuló energiaforrások területét,
- Hatálya kiterjed **nem csak a villamos**, hanem a **hűtési és fűtési** megújuló energiára is,
- A megújuló energiatermelés ösztönzésére **eredet bizonyítvány rendszert** vezet be,
- A tagállamok közötti **kereskedést** az eredet-bizonyítványok vonatkozásában lehetővé teszi

Új EU-s irányelv tervezet

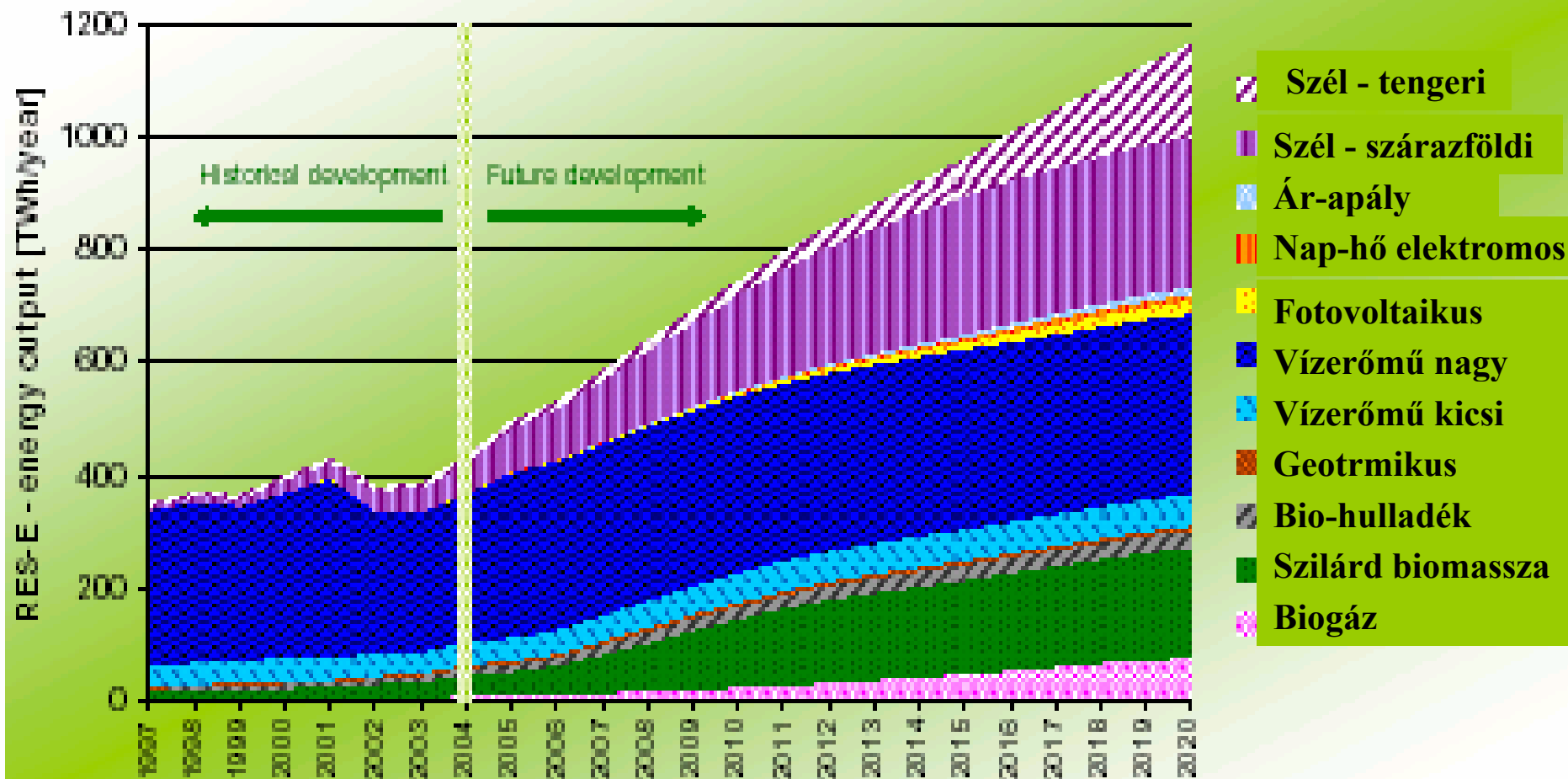
- A tervezet egyes **tagállamok számára célokat** jelöl ki a megújulók felhasználásra,
- Magyarország számára a tervezet 13 %-os célt határoz meg 2020-ra,
- A tagállamoknak a cél eléréséhez **nemzeti akciótervet** kell kidolgozni,
- Egy tagállam a más tagállamokban létrejött megújuló energia termelést is felhasználhatja saját megújuló céljának elérésre, amennyiben az ehhez tartozó **eredet bizonyítványt megvásárolja**,
- A tervezet a bioüzemanyagok termelésére vonatkozó **fenntarthatósági kritérium rendszert** is tartalmaz.

A megújuló elektromos energia (vízenergia nélkül) termelése az EU-ban 1990 - 2004

Source: European Commission, Renewables Roadmap

A megújulók növekedése az EU-ban: energiatermelési előrejelzés 2020-ig

Source: European Commission, Renewables Roadmap

Hazai stratégiák, programok

- Magyarország megújuló energiaforrás felhasználás növelésének stratégiája, 2007-2020 (jelenleg még egyeztetés alatt) – konkrét intézkedések, programok, célok
- Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv (Korm. által elfogadva 2008. február 13.-án)
- Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2008- 2025)- (Korm. által elfogadva 2008. február 13.-án)
 Kiemelt cél a fenti stratégiák összehangolása
- A jelzett stratégiák, tervek keretét „Magyarország energiapolitikája 2007-2020”-című stratégia adja (Korm. által 2007. nov.28.-án elfogadva, jelenleg folyik a parlamenti egyeztetése)

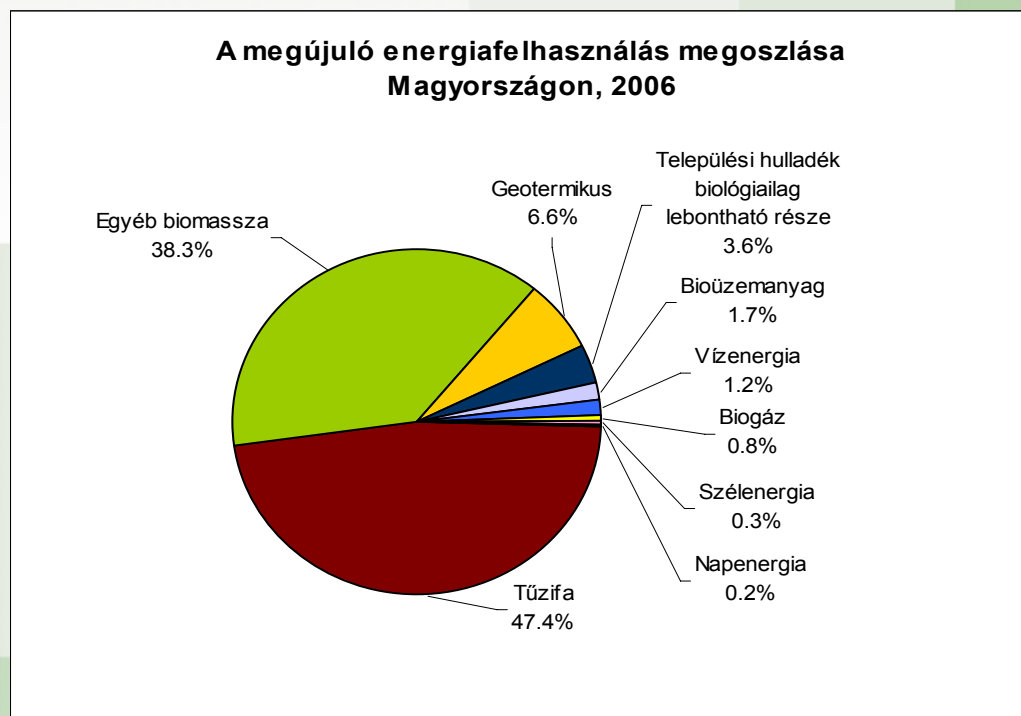

Megújulók hazai helyzete, 2006

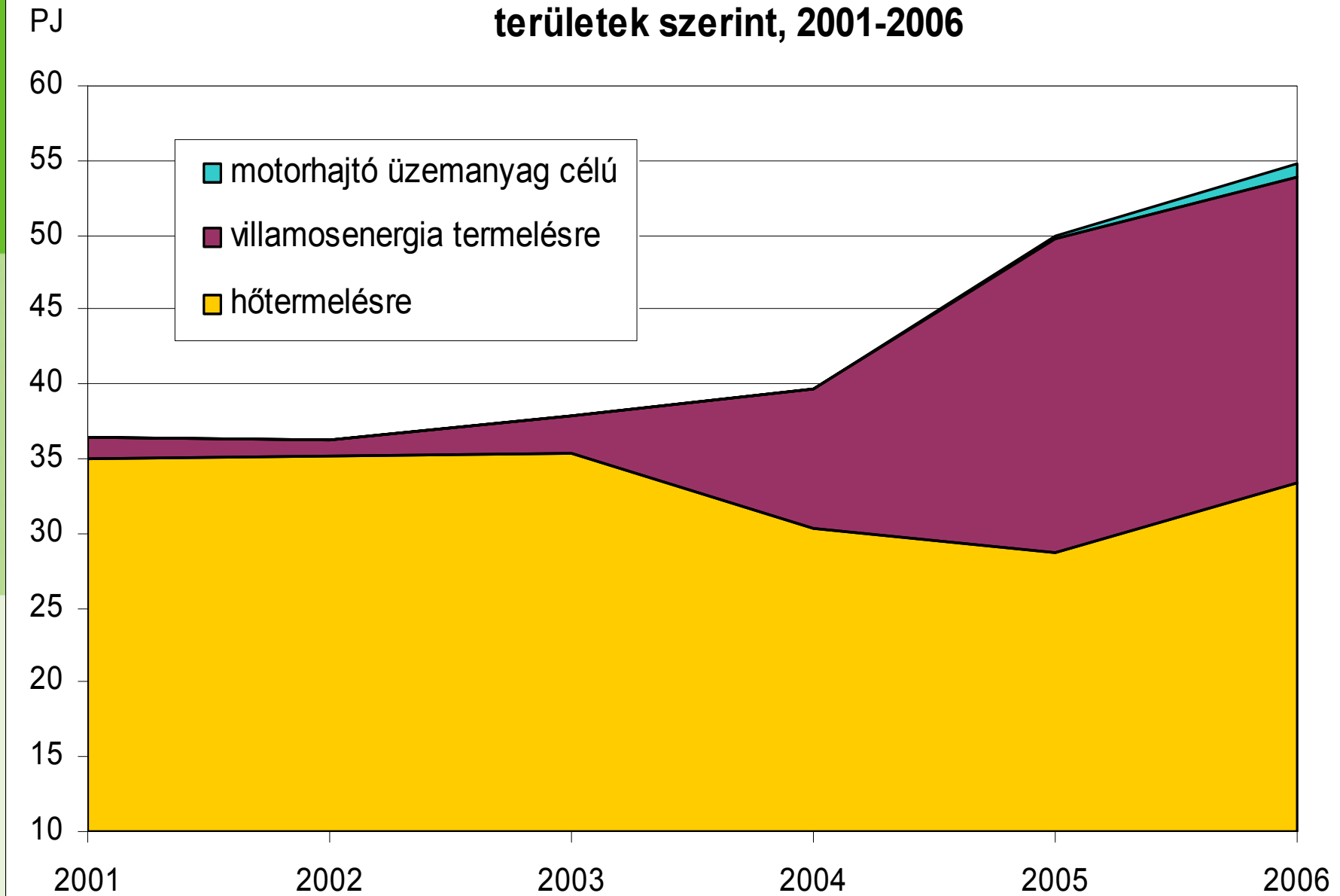
- **Összes megújuló energiatermelés: 4,7%**
- **Zöld villamosenergia részarány: 3,7%** (így teljesítésre került a 2010-re vállalt uniós 3,6%-os cél)
- **Célkitűzés: bio-üzemanyag részarányt 2010-re 5,75%-ra kell növelni, 2006-ban ez 1,7% volt**

Megújuló energiafelhasználás megoszlása 2006-ban (55 PJ)

- **47% tűzifa**
- **38,3% egyéb biomassza**
- **1,7% bio-üzemanyag**
- **0,8% biogáz**
- **6,6 % geotermikus !**
- **1,2% vízienergia**
- **0,3% szélenergia**
- **0,2% napenergia**
- **3,2% kommunális hulladék biológiailag lebomló része**

A megújuló energiafelhasználás alakulása felhasználási területek szerint, 2001-2006

Forrás: Energiaközpont Kht

Kiaknázható megújuló energiapotenciálok MTA jelentés

	▪MTA Megújuló Energia Albizottság felmérése (PJ)	▪Jelenleg hasznosított 2006 (PJ)
▪napenergia	▪1838	▪0,1
▪vízenergia	▪14,4	▪0,7
▪geotermia	▪63,5	▪3,6
▪biomassza	▪203-328	▪49,2 ^[1]
▪szélenergia	▪532,8	▪0,16
▪Összesen	▪2600-2700	▪53,8 ^[2]

[1] Települési hulladék biológiailag lebontható részével együtt

[2] Bioüzemanyag nélkül

Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium

Kiaknázható megújuló energiapotenciálok a stratégia kialakításához

Megújuló energiahordozó típus	A stratégiában alapul vett, kiaknázható potenciálok, PJ
▪ napenergia	▪ 2 ^[1]
▪ vízenergia	▪ 1
▪ geotermia	▪ 12
▪ biomassza	▪ 142
▪ szélenergia	▪ 6
▪ összesen	▪ 163 ^[2]

^[1] Ez az érték nem tartalmazza a jövőben növekvő passzív hasznosítás volumenét, amely az energiamérlegben közvetlenül nem metadatum ki (hőigények csökkenése, illetve a hőigény-növekedés ütemének mérséklődése)

^[2] Települési hulladék biológiailag lebontható része (3 PJ) és bioüzemanyag (20 PJ) nélkül

A tervezett megújuló energia stratégia(2007-2020)

- **BAU-forgatókönyv** szerint (2020-ra a megújuló részarány 11 %-ot érjen el, azaz 2006 évi 55 PJ-ról 136 PJ-ra emelkedjen a felhasználás energiatakarékossági intézkedésekkel)
- **Policy forgatókönyv** szerint (2020-ra a megújuló részarány **15 %-ot** érjen el energiatakarékossági intézkedésekkel, azaz 2006. évi 55 PJ-ról **186 PJ-ra** (15 %-ra) emelkedjen - ez az új stratégia alapja.

**Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium**

Célfa

A megújuló
energiaforrások
felhasználása
Magyarország
on 2020-ban
összesen:
186,4 PJ(15%)

A megújuló
energiaforrások
felhasználása
a
villamosenergi-
a-termelésben
2020-ban:
9470 GWh
(20 %-21 %)

A megújuló
energiaforrások
felhasználása
a
hőtermelésben
2020-ban: 87,1
PJ

A felhasznált
bioüzemanyag
energiaértéke
2020-ban: 19,6
PJ (10%)

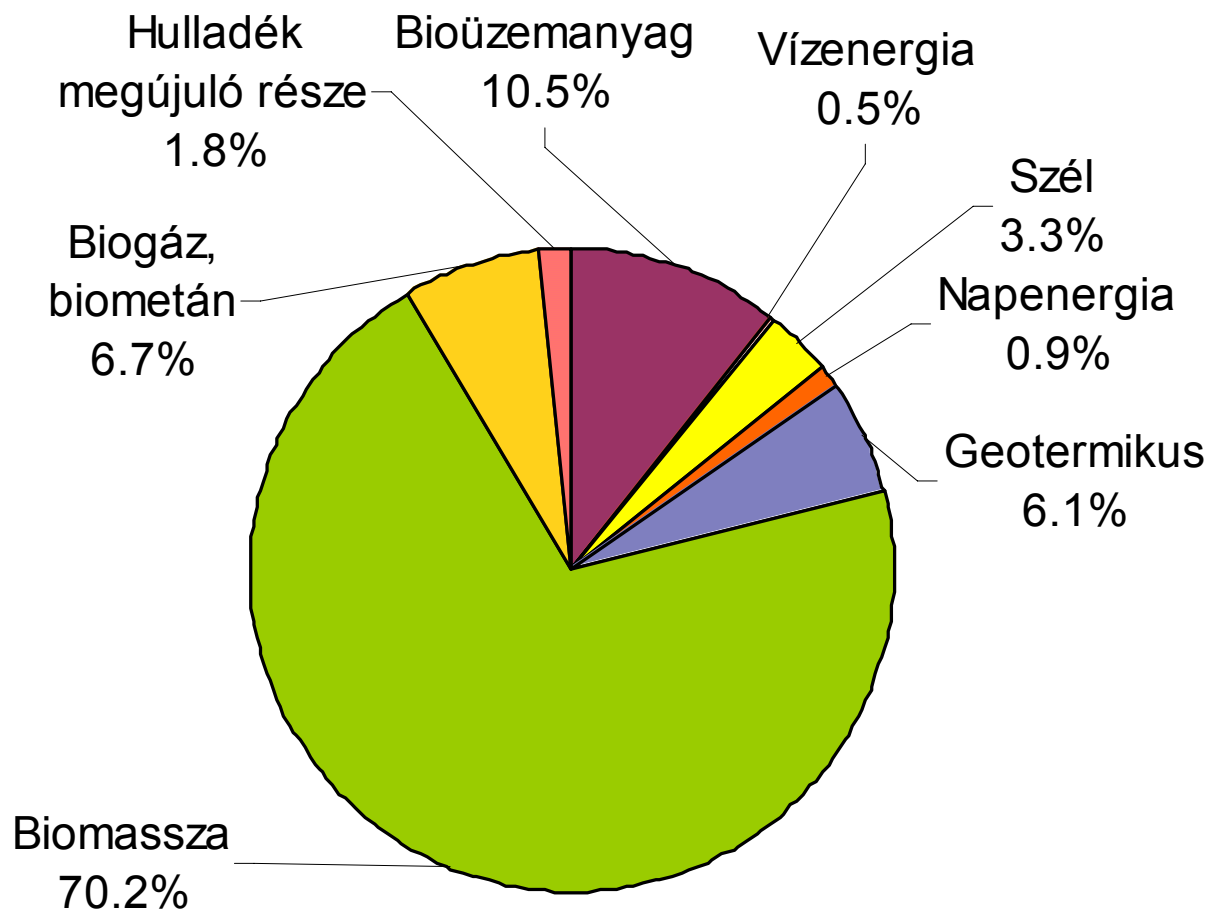

Megújulók hazai jövője 2020

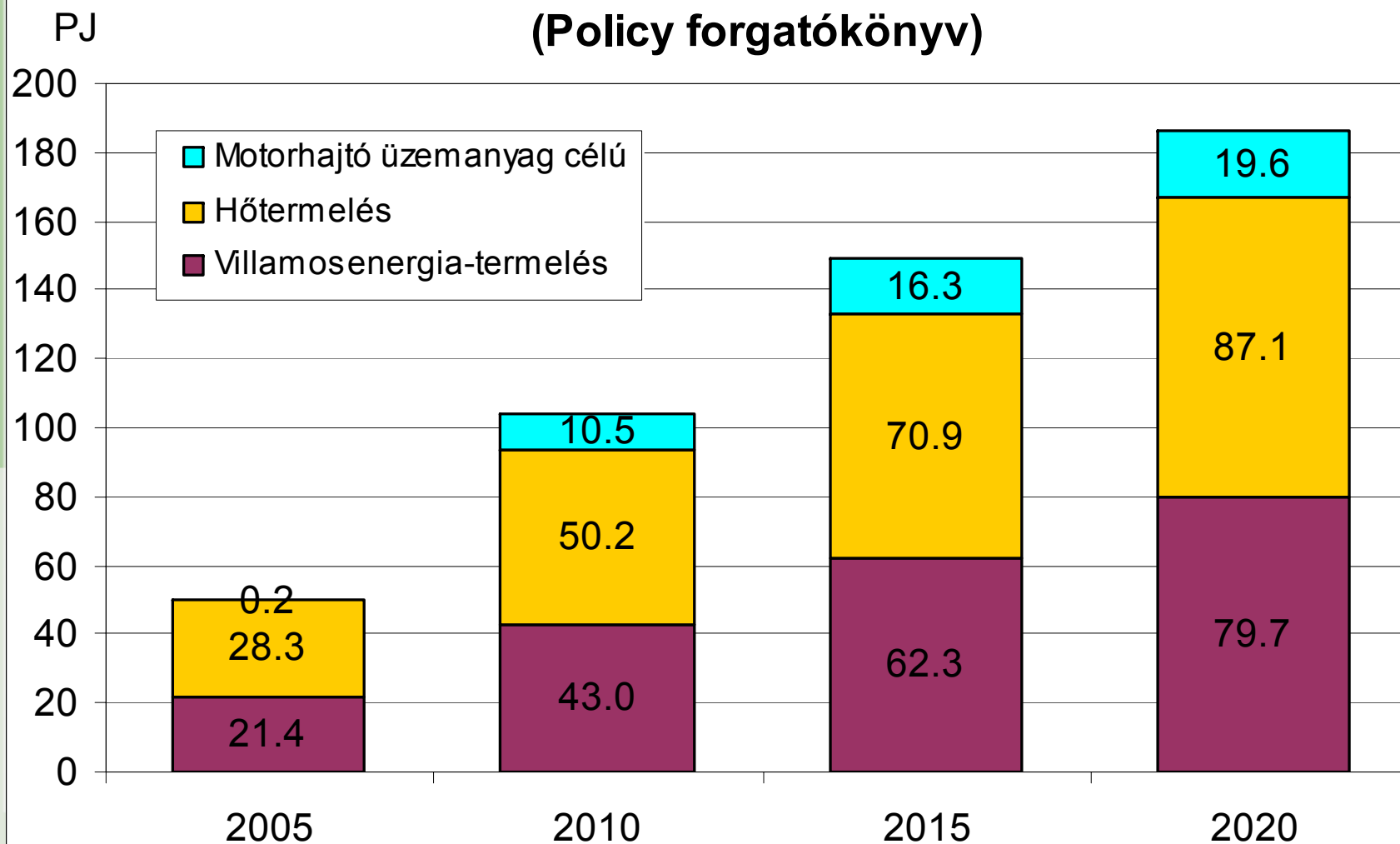
A jelenlegi előrejelzések szerint a megújuló energiaforrás-felhasználás összetétele tekintetében 2020-ban is a biomasszának lesz meghatározó szerepe, de az arány a mai 90% körüliről 70%-ra csökken.

A jövőben a biogáz és biometán, a **geotermikus** és a szélenergia hasznosításnak lesz komolyabb szerepe. A maihoz képest többszörösére növekszik ugyanakkor a napenergia és a hulladékhasznosítás is.

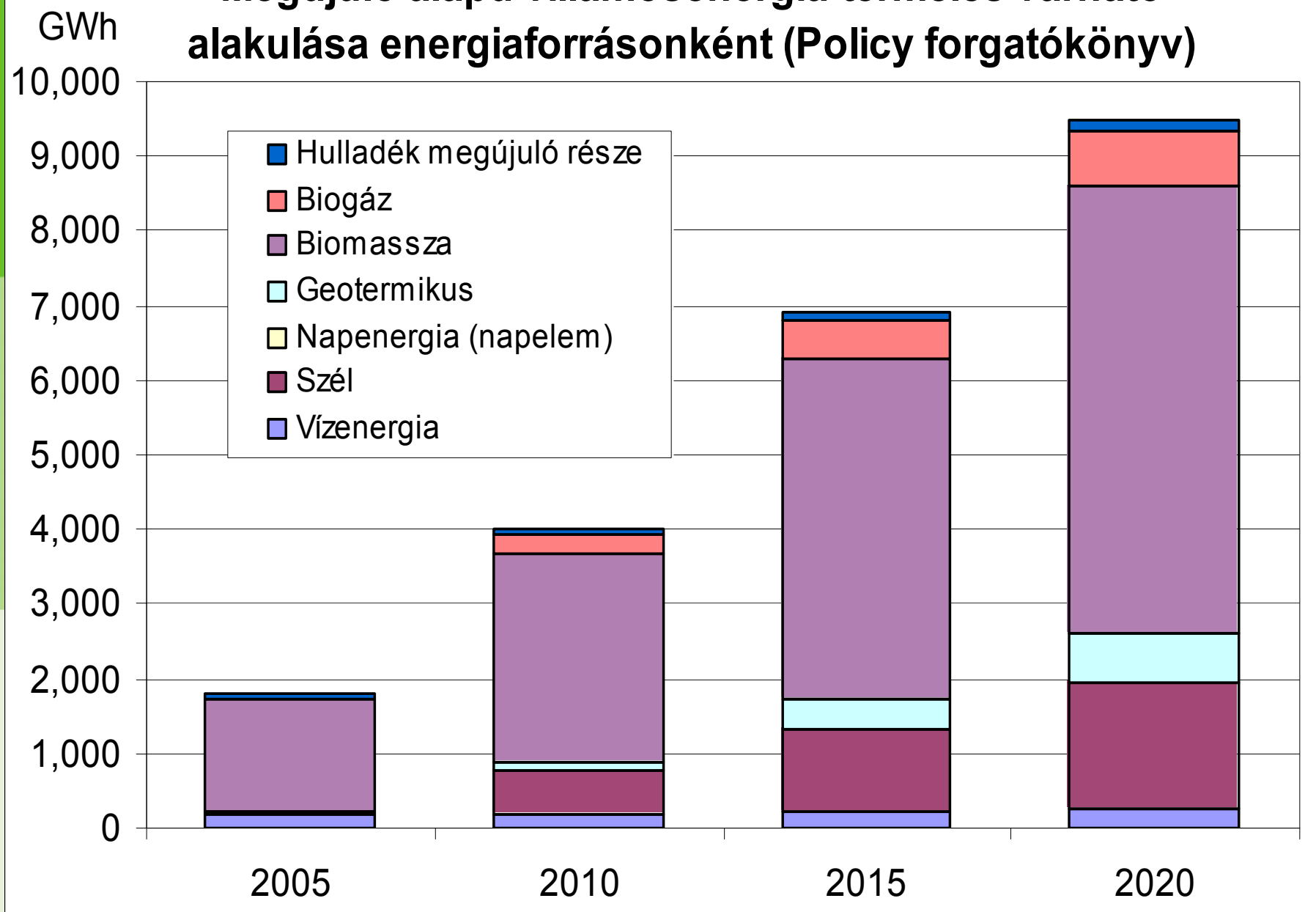
Megújuló energiafelhasználás várható összetétele 2020-ban (Policy forgatókönyv)

Megújuló energiaforrások felhasználásának várható megoszlása felhasználási területek szerint (Policy forgatókönyv)

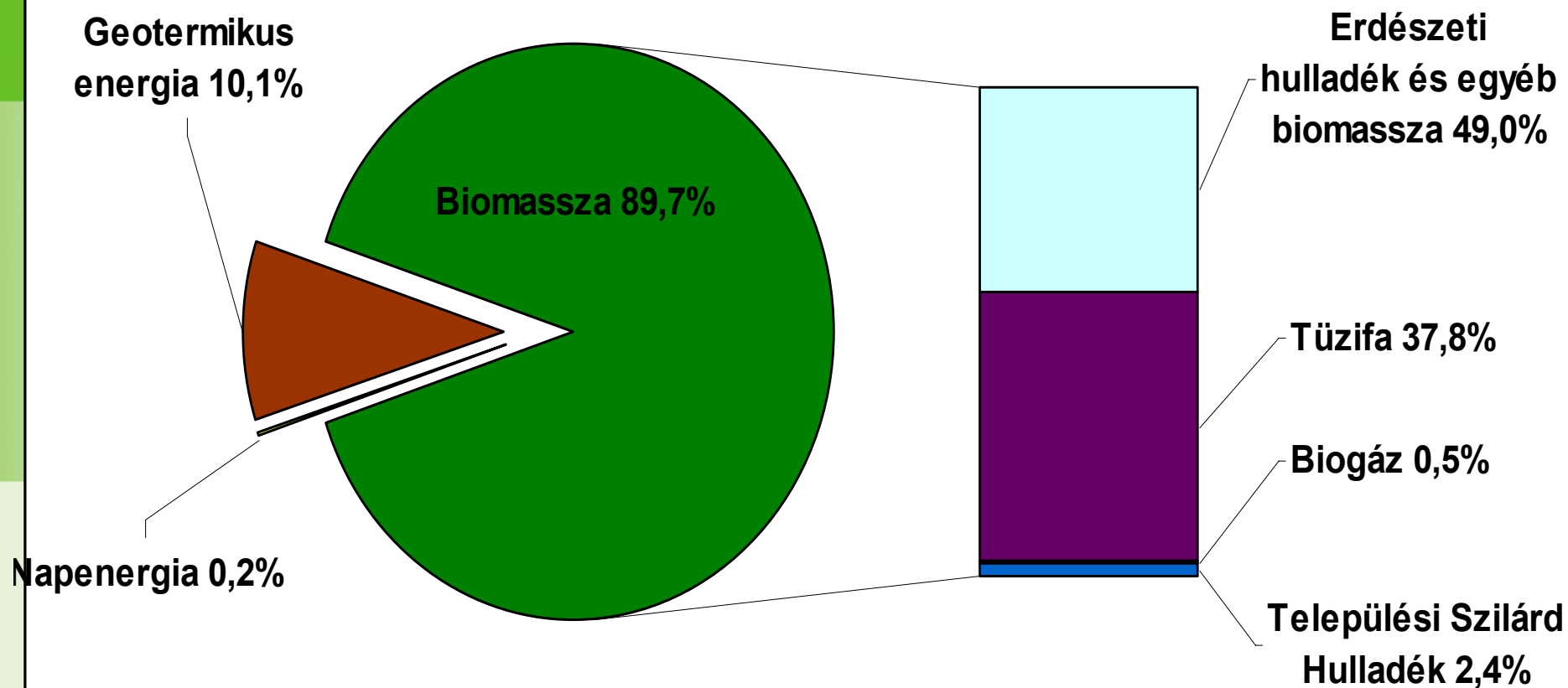

Megújuló alapú villamosenergia-termelés várható alakulása energiaforrásonként (Policy forgatókönyv)

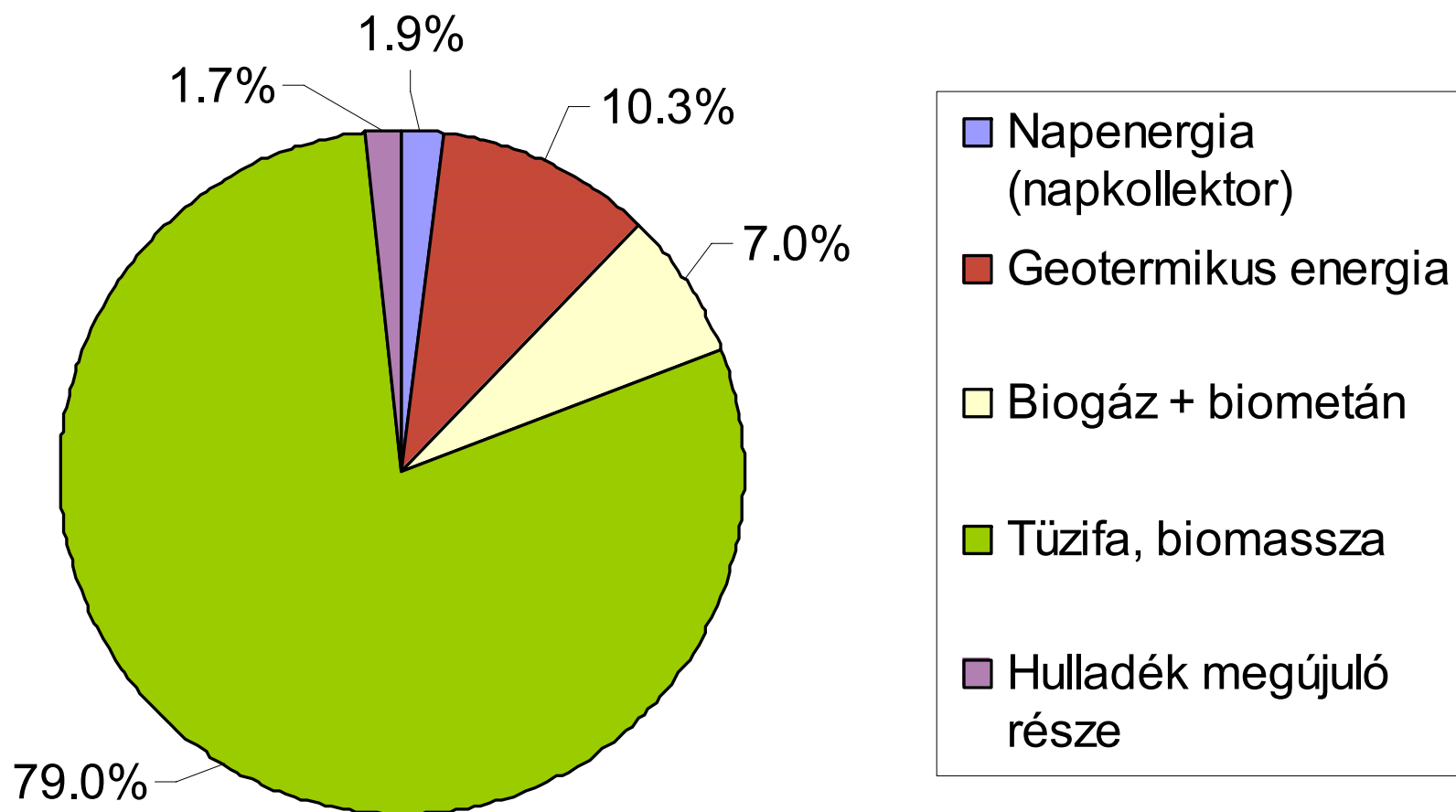
Forrás: szakértői becslés

Hőtermelésre fordított megújuló energiaforrások hazai megoszlása (35,7 PJ; 2006)

Forrás: Energia Központ Kht. adataiból szakértői bec.

Megújuló energiafelhasználás 2020-ra várható összetétele hőtermelésre (Policy forgatókönyv)

A stratégiai célok (Policy) megvalósításának pénzügyi vonatkozásai

- Kb. **2 300 Mrd Ft** értékű energetikai összberuházásra lesz szükség
- Előzetesen becsülhető **támogatási igény 410- 420 Mrd Ft**
- Ebből a különböző EU és egyéb futó programok 220-250 Mrd Ft-ot fednek le 2015-ig
- A fennmaradó kb. 200 Mrd Ft-ot ugyancsak EU forrásból szükséges biztosítani !!!!

A megújuló energiaforrások termelésének és felhasználásának ösztönzését szolgáló eszközök a felhasználni tervezett források szerint, 2007-2015 Pénzügyi források (Mrd Ft)

	▪Hazai	▪EU	▪Összesen
▪KEOP: Megújuló energiahordozóval történő hő- és villamosenergia-termelés/felhasználás ¹	▪15	▪42,8	▪57,8
▪KEOP: Bioüzemanyag-előállító közép- és nagykapacitású üzemek ¹	▪1,2	▪3,8	▪5
▪EHA: Energiatakarékossági Hitel Alap ²	▪4,5		▪4,5
▪NEP: Nemzeti Energiatakarékossági Program ³	▪26		▪26
▪ROP Regionális Operatív Programok ⁴	▪2,5	▪7,5	▪10
▪Normatív területalapú támogatások (FVM) ⁵		▪100-120	▪100-120
▪EMVA Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap ⁶	▪4-6	▪11-19	▪15-25
▪Összesen:	▪53,2-55,2	▪165,1-193,1	▪218,3-248,3

1: 2015-ig szóló pénzügyi keret

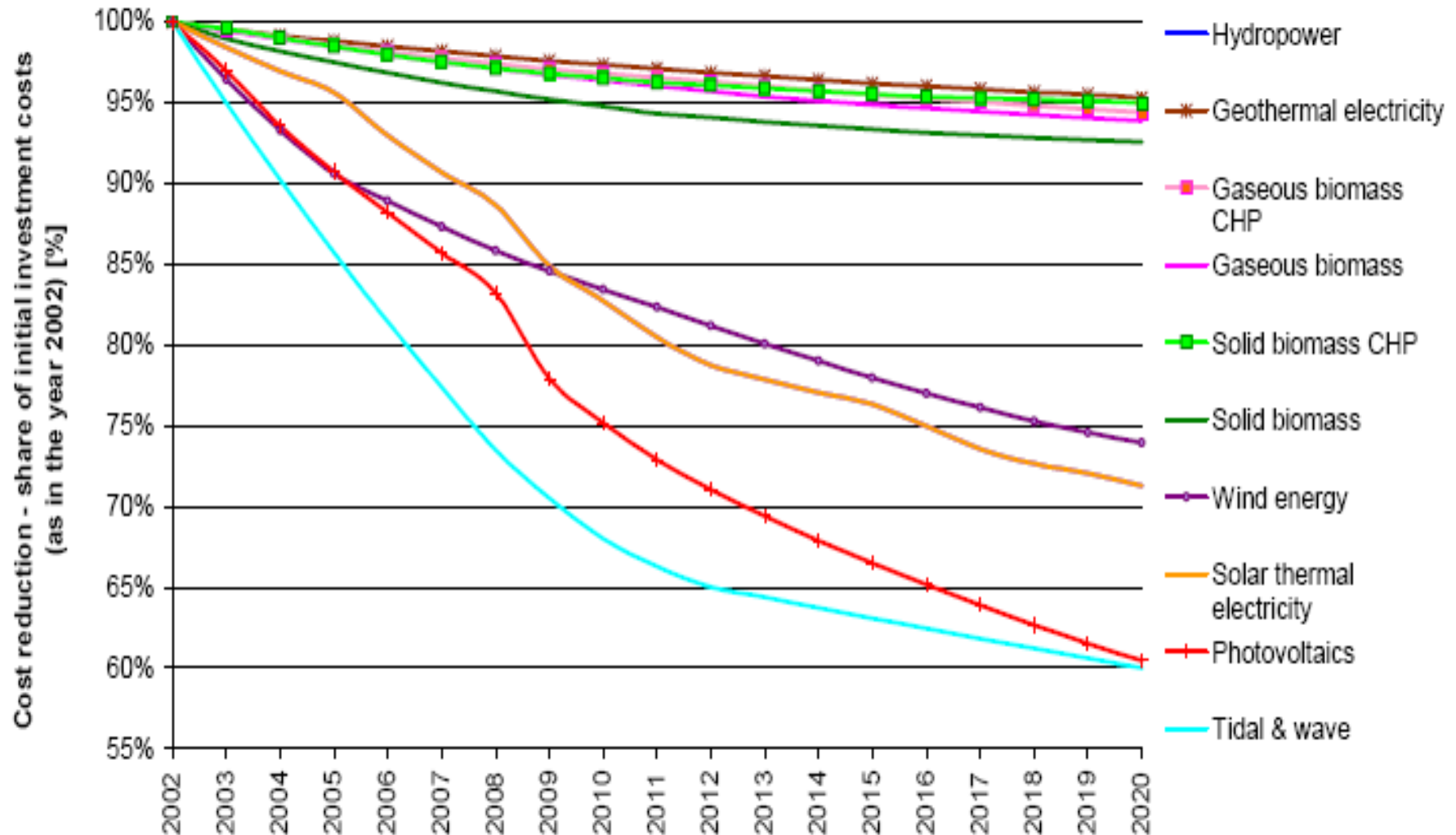
2: A PHARE beolvasztásával adódó hitelkeret (energiahatékonysági projekteket is támogat)

3: Évi 2 Mrd Ft beruházási támogatási kerettel számítva (energiahatékonysági projekteket is támogat)

Magyar Köztársaság

Az egyes megújuló technológiák 2020-ig várható relatív beruházási költség csökkenése

A stratégián belül a földhő, a geotermikus energia hasznosítása, növelése

- **Fő hasznosítási területek:**
 - **direkt hőhasznosítás**
 - **balneológia**
 - **a kitermelt hévíz hőtartalmát mezőgazdaságban üvegházak, épületek, uszodák fűtésére, használati melegvíz termelésre, távfűtésben hasznosítják**
- **Villamosenergia termelés jelenleg nincs, de előkészítés alatt áll geotermális kiserőművek létesítése víz-visszasajtolásos technológia alkalmazásával**
- **A direkt hasznosítás mellett a geotermikus energiára (termálvízre, földhőre) alapozott hőellátás egyik speciális fajtája a hőszivattyú, amellyel lehetséges fűteni, hűteni, használati melegvizet előállítani**

Megújuló energiafelhasználás mindösszesen		2005	2010	2015	2020
Mindösszesen	PJ	49.92	103.66	149.54	186.28
Bioüzemanyag	PJ	0.21	10.46	16.27	19.55
Összesen (bioüzemanyag nélkül)	PJ	49.71	93.20	133.27	166.73
Vízenergia	PJ	0.73	0.71	0.79	0.88
Szél	PJ	0.04	2.02	4.04	6.12
Napenergia (napelem+napkollektor)	PJ	0.08	0.53	1.10	1.66
Geotermikus	PJ	3.63	5.60	8.40	11.36
Biomassza	PJ	43.56	78.08	107.04	130.81
Biogáz+biometán	PJ	0.30	3.90	9.06	12.57
Hulladék megújuló része	PJ	1.38	2.35	2.84	3.33

Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium

Megújuló energiafelhasználás hőtermelésre		2005	2010	2015	2020
Összesen	PJ	28.30	50.15	70.95	87.05
Napenergia (napkollektor)	PJ	0.08	0.53	1.10	1.66
Geotermikus energia	PJ	3.63	5.14	7.07	9.00
Biogáz + biometán	PJ	0.07	1.84	4.56	6.12
Tűzifa, biomassza	PJ	23.94	41.58	56.95	68.79
Hulladék megújuló része	PJ	0.57	1.05	1.27	1.49

Környezetvédelmi

Megújuló villamosenergia termelés		2005	2010	2015	2020
Összesen	GWh	1,803	4,023	6,912	9,470
Vízenergia	GWh	202	196	219	243
Szél	GWh	10	560	1,122	1,700
Napenergia (napelem)	GWh	0.1	0.3	0.4	0.5
Geotermikus	GWh	0	128	370	656
Biomassza	GWh	1,506	2,809	4,579	6,011
Biogáz	GWh	25	229	500	717
Hulladék megújuló része	GWh	59	100	121	142

Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium

Néhány jellemző megújuló alapú hőtermelő projekt átlagos megtérülési ideje

	Megtérülési idő (év)
Napkollektorok	20-25
Geotermikus energia (hévíz)	12-15
Hőszivattyú (földhő)	15-20
Biomassza (faapríték)	10-12

Magyar Köztársaság

Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium

Megújuló alapú villamos energia termelésű projektek megtérülési ideje

▪Megtérülési idő (év)

▪Új biomassa erőmű	▪8-9 év
▪Szélturbina	▪<7 év
▪Hulladékégető	▪10 év
▪Biogáz bázisú erőmű	▪11 év
▪Napelem	▪>40 év
▪Geotermikus erőmű	▪10 év

